

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

Розвиток і виховання дітей раннього віку

підготовки бакалавра

спеціальності 016 «Спеціальна освіта»

за спеціалізацією 016.02 Олігофренопедагогіка

освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка та логопедія»

Силабус освітнього компонента «**Розвиток і виховання дітей раннього віку**» підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (016.02 Олігофренопедагогіка), за освітньо-професійною програмою «Корекційна психопедагогіка та логопедія»

Розробник: Сергеева Валентина Федорівна, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(Брушневська І.М.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

протокол № 2 від 14 вересня 2022 р.

Завідувач кафедри:

(Кузава І.Б.)

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань <u>01 «Освіта/Педагогіка»</u> Спеціальність <u>016 «Спеціальна освіта»</u> <u>(016.02</u> <u>Олігофренопедагогіка)</u> Освітньо-професійна програма Корекційна психопедагогіка та логопедія Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Вибіркова
Кількість годин/кредитів <u>150/3</u>		Рік навчання 2
ІНДЗ: немає		Семестр 3-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні 20 год. Лабораторні - Індивідуальні -
	Самостійна робота 110 год.	
	Консультації 10 год.	
	Форма контролю: <u>залік</u>	
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладачів

ППП Сергєєва Валентина Федорівна

Науковий ступінь кандидат педагогічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: +380501087179, valentina.sergeeva@live.com

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Силабус освітнього компонента «**Розвиток і виховання дітей раннього віку**» є офіційним інформаційним документом, що роблений на кафедрі спеціальної та інклюзивної освіти ВНУ імені Лесі Українки з метою забезпечення професійної підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Корекційна психопедагогіка та логопедія» відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта (016.02 Олігофренопедагогіка) денної форми навчання. Силабус укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Силабус визначає обсяги знань, що зазначені у освітньо-професійній програмі і які повинен опанувати здобувач першого (бакалаврського) рівня; алгоритм вивчення навчального матеріалу курсу; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Вивчення здобувачами вищої освіти навчального матеріалу з ОК «Розвиток і виховання дітей раннього віку» забезпечить їхню педагогічну компетентність в області наукового знання, що вивчає особливості та закономірності виховання і навчання дітей перших трьох років життя – раннього дитинства – унікального період онтогенезу, що відрізняється стрімкістю фізичного, психічного і особистісного розвитку дитини і його виключною залежністю від дорослого, яка проявляється в соціальній ситуації їхньої безпосередньої і опосередкованої предметом взаємодії.

2. Пререквізити і постреквізити вивчення ОК: вивчення освітнього компонента «Розвиток і виховання дітей раннього віку» базується на знаннях здобувачів освіти з педагогіки, психології, корекційної педагогіки, історії загальної та спеціальної педагогіки та тісно пов'язано з такими ОК підготовки бакалавра спеціальності 016 Спеціальна освіта, як «Вступ до корекційної психопедагогіки та логопедії», «Теорія та історія корекційної педагогіки», «Психологія дітей з інтелектуальними порушеннями», «Педагогіка загальна з історією», «Педагогіка інклюзивної освіти», «Основи педагогічної майстерності спеціального педагога», «Основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки)», «Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями» та ін.

3. Мета і завдання освітнього компонента.

Предметом ОК є вивчення закономірностей і особливостей розвитку та виховання дітей раннього віку.

Метою викладання освітнього компоненту «Розвиток і виховання дітей раннього віку» є набуття знань про особливості періоду раннього дитинства та його важливість для всього подальшого фізичного, психічного, емоційного та інтелектуального розвитку дитини; засвоєння основних характеристик фізичного і психічного розвитку дітей раннього віку; опанування принципів, методів, засобів і форм роботи з дітьми раннього віку.

Основними **завданнями** вивчення ОК «Розвиток і виховання дітей раннього віку» є:

- дати знання про становлення й розвиток педагогіки дітей раннього віку;
- ввести в педагогічний і освітній обіг здобувачів освіти новий фактичний історико-педагогічний матеріал щодо становлення та розвитку педагогіки раннього віку;
- ознайомити здобувачів освіти з пріоритетами вітчизняної педагогічної думки і сучасної практики освіти дітей раннього віку;
- навчити оперувати основними поняттями і категоріями педагогіки раннього віку;
- дати знання про цілі, принципи та завдання освіти дітей раннього віку; загальні особливості розвитку дітей у цей віковий період;
- забезпечити опанування матеріалу з поетапно-вікового розвитку і виховання дітей раннього віку;
- сформулювати уявлення про організацію освітньої роботи з дітьми раннього віку у закладах дошкільної освіти;

- ознайомити з особливостями діагностики та освітньо-розвиткової роботи з дітьми раннього віку, що мають порушення психофізичного розвитку.

4. Результати навчання (компетентності).

Відповідно до освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка та логопедія» результатами вивчення освітнього компонента «Розвиток і виховання дітей раннього віку» у здобувачів вищої освіти мають стати такі сформовані професійні компетентності:

Інтегральна компетентність (ІК). Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-12. Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-10. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-17. Здатність самостійно освоювати нові науково-педагогічні, корекційні, ергономічні та оздоровчі теорії та технології; забезпечувати фізичний розвиток, корекцію, реабілітацію і зміцнення здоров'я осіб з особливими освітніми потребами на засадах педагогічної інноватики.

СК-19. Здатність застосовувати науково-обґрунтовані знання про психологічні закономірності та соціальні чинники розвитку осіб з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями як суб'єктів освітнього, корекційно-освітнього, корекційно-розвиткового і навчально-реабілітаційного процесів.

Програмні результати навчання:

РН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН8. Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати

корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

РН17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РН 22. Володіння базовими уявленнями про основи філософії освіти, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації осіб з особливими освітніми потребами; здатність брати участь у професійних дискусіях та інтерактивних обговореннях, логічно аргументуючи власну точку зору.

Soft skills(т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності»): вміння налагоджувати міжособистісні контакти; працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; сучасні методи корекційного навчання: теоретико-інформаційні, практико-операційні, пошуково-творчі, методи організації самостійної роботи, контроль-оцінювальні; традиційні та нетрадиційні методи навчання. Зокрема: 1) словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вправа, практична робота) (за джерелом інформації); 2) індукція, дедукція; традукція (за логікою викладу); 3) пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі (за рівнем пізнавальної активності); 4) методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання); 5) інтерактивні методи тощо.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Методи та форми контролю, Бали
Змістовий модуль 1. Педагогіка дітей раннього віку як галузь педагогічної науки						
Тема 1. Історія педагогіки раннього віку. Педагогічна думка про материнство і дитинство	15	1	2	11	1	ДС, РМГ, ІРС, Т, УО макс. кількість балів за практичне заняття – 10 10
Тема 2. Педагогіка дітей раннього віку на сучасному етапі розвитку суспільства. Цілі, принципи та завдання освіти дітей раннього віку	16	2	2	11	1	ДС, РМГ, ІРС, Т, УО 10

Тема 3. Особливості фізичного і психічного розвитку дітей раннього віку	15	1	2	11	1	ДС, РМГ, ІРС, Т, УО 10
Разом за модулем 1	46	4	6	33	3	30
Змістовий модуль 2. Поетапно-віковий розвиток і виховання дітей раннього віку						
Тема 4. Пренатальний період – основа виховання дитини	15	1	2	11	1	ДС, РМГ, ІРС, Т, УО 10
Тема 5. Виховання та навчання дітей 1-го року життя	15	1	2	11	1	ДС, РМГ, ІРС, Т, ІРС, УО 10
Тема 6. Виховання та навчання дітей 2-го року життя	15	1	2	11	1	ДС, РМГ, ІРС, Т, УО 10
Тема 7. Виховання та навчання дітей 3-го року життя	15	1	2	11	1	ДС, РМГ, ІРС, Т, УО 10
Разом за модулем 2	60	4	8	44	4	40
Змістовий модуль 3. Організація освітньої роботи з дітьми раннього віку у закладах дошкільної освіти. Діти раннього віку з проблемами у психофізичному розвитку						
Тема 8. Зміст освіти дітей раннього віку (4 основні сфери розвитку) в закладах дошкільної освіти. Організація розвиваючого предметного середовища	15	1	2	11	1	ДС, РМГ, ІРС, Т, УО 10
Тема 9. Сучасні організаційні форми освіти дітей раннього віку з порушеннями психофізичного розвитку	15	1	2	11	1	ДС, РМГ, ІРС, Т, УО 10
Тема 10. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах закладу дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання	14	-	2	11	1	ДС, РМГ, ІРС, Т, УО 10
Разом за модулем 3	44	2	6	33	3	30
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)						
ІНДЗ						
-						
Всього годин / Балів	150	10	20	110	10	100

Примітки: ^{1/} Moodle, Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті у дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс навчальної дисципліни у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

^{2/} *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/РС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Під час вивчення ОК «Розвиток і виховання дітей раннього віку» здобувачам вищої освіти пропонуються найбільш ефективні форми самостійної роботи: робота з навчальною, науковою, науково-популярною та довідковою літературою; підготовка творчих відповідей на запитання; опрацювання проблемних питань; підготовка доповідей, конспектів, тематичних розвідок, анотацій, рефератів; написання есе; робота з бібліографією; складання тематичних таблиць, схем тощо.

Виконання завдань самостійної роботи перевіряються на практичних заняттях.

Завдання:

1. Заповніть тематичну таблицю:

«Традиційні типи виховання : характерні риси»

авторитарне	природне	вільне	гуманістичне

2. Підготувати творчі доповіді :

- 1) «Материнська школа» Я.А. Коменського.
- 2) Питання пріоритету сімейного виховання у спадщині Ж.-Ж. Руссо.
- 3) Сенсорний і моторний розвиток маленьких дітей у спадщині М. Монтесорі.
- 4) Роль П.Ф. Лесгафта в розробці теорії сімейного виховання дітей від народження до 8 років.

3. Підготуйте бібліографію джерел на тему: «Педагогічна думка про материнство і дитинство».

4. Охарактеризуйте категорії і поняття, що використовуються у педагогіці раннього віку як особливої дисципліни дошкільної педагогіки.

5. Підготуйте реферат на тему: «Принципи особистісно-орієнтованої педагогіки».

6. Підготуйте твір-есе: «Самоцінність дитячого віку».

7. Підготуйте тематичну розвідку «Методика Гленна Домана».

8. Складіть тематичну таблицю: "Основні дослідницькі методи педагогіки раннього віку".

9. Підготуйте конспект наукових джерел на тему: «Психофізіологічні особливості розвитку дітей молодшого шкільного віку».

10. Підготуйте твір-есе: Розвиток дітей раннього віку в процесі ігрової діяльності.

11. Підготуйте тематичну розвідку «Бізіборд як засіб раннього розвитку дитини».

12. Підготуйте реферат на тему: «Впровадження етно-екологічних ігор в освітню діяльність системи раннього розвитку».

13. Розробіть заняття з розвитку мовлення, природи, сенсорики в ясельно-молодшій групі з використанням матеріалів «Живих картин» (з фетру) за твором В.О. Сухомлинського «Барвисте коромисло».
14. Підготуйте тематичну розвідку ««Ранній розвиток» дитини за допомогою «Мнемодоріжок»».
15. Підберіть з методичної літератури або розробіть самостійно дидактичні ігри для навчання дітей раннього віку для використання у закладі дошкільної освіти.
16. Складіть бібліографію дидактичних посібників для всебічного розвитку дітей раннього віку.
17. Підготуйте бібліографію праць сучасних науковців (О. Безпалько, І. Зверева, О. Кононко, Г. Лактіонова, Л. Міщик, М. Богущ, О. Долинна, О. Богінч, В. Гальченко та ін.), в яких розглядаються питання педагогізації батьків, співпраці педагогів з батьками.
18. Підготуйте конспект Програми розвитку дітей від пренатального періоду до 3-х років «Оберіг».
19. Підготуйте конспект Комплексної програми розвитку, навчання і виховання дітей раннього віку «Соняшник».
20. Підготуйте конспект Програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція, Ч. І. Від народження до трьох років).
21. Поясніть значення поняття «лонгітюдний принцип визначення фізичного і психічного розвитку дитини раннього віку».
22. Підготуйте реферат на тему: «Служба ранньої допомоги «Левеня» (Львів, 1996 р.)».
23. Складіть тематичну таблицю:

«Основні принципи ранньої допомоги дітям з особливими потребами»

<i>Принцип</i>	<i>Зміст</i>
Принцип розвитку	
Принцип взаємодії	
Принцип включення сім'ї	
Принцип загального характеру втручання (допомоги)	
Принцип реалізації ранньої допомоги у ігровій діяльності	
Принцип інклюзії	

24. Підготуйте конспект статті С.П. Миронової «Психолого-педагогічний супровід розвитку дитини раннього віку з психофізичними вадами як умова профілактики дезадаптації» (Миронова С.П. Психолого-педагогічний супровід розвитку дитини раннього віку з психофізичними вадами як умова профілактики дезадаптації : Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка. Київ. 2011 С. 316-321. URL: file:///C:/Users/VALENT~1/AppData/Local/Temp/znpkp_sp_2011_16_45.pdf

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента «Розвиток і виховання дітей раннього віку» здійснюється на основі результатів поточного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського

національного університету імені Лесі Українки». Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень студентів. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного бала, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, **100**.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи здобувача освіти без планування, проведення модульних контрольних робіт за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК (оцінювання за шкалою від 0 до 100).

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. *Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти* передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час робіт, заліку заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#) Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) навчальної дисципліни. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

V. Підсумковий контроль

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента «Розвиток і виховання дітей раннього віку» в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів, як правило, – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – 100.

Питання до заліку ОК «Розвиток і виховання дітей раннього віку»

1. Історія становлення педагогіки раннього віку у зв'язку з розвитком теорії і практики сімейного та суспільного виховання дітей.
2. Я.-А. Коменський про виховання і навчання дитини від народження до шести років у творі «Материнська школа».
3. Погляди Й. Песталоцці на сімейне виховання. Розвиток дитини раннього віку у його праці «Книга для матерів».
4. Ф. Фребель про першорядне значення виховання маленької дитини в сім'ї.
5. Гуманістичне виховання у 50-60-х роки ХХ ст. Гуманістична психологія К. Роджерса і А. Маслоу.
6. Сучасний етап розвитку педагогіки раннього віку. Розуміння «материнства» і «дитинства» у різних галузях науки.
7. Педагогіка раннього віку як галузь наукового знання. Об'єкт і предмет, міжпредметні зв'язки педагогіки раннього віку.
8. Сутність понять «ранній вік» та «раннє дитинство». Періодизації дитячого розвитку.
9. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку (2020 р.).
10. Цілі, принципи та завдання освіти дітей раннього віку.
11. Сучасна варіативність освіти дітей раннього віку.
12. Програми виховання дітей раннього віку «Малятко», «Оберіг» та ін. парціальні освітні програми.
13. Професійна діяльність вихователя дітей раннього віку.
14. Поняття про онтогенез та його періоди.
15. Загальні закономірності росту і розвитку людини.
16. Особливості розвитку дитини в період раннього дитинства.
17. Провідні лінії розвитку дитини в період раннього дитинства.
18. Стихійне і цілеспрямоване виховання дитини в період раннього дитинства.
19. Розуміння важливості пренатального (внутрішньоутробного, антенатального) періоду для майбутнього формування організму.
20. Передембріональний період розвитку організму. Сперматогенез та овогенез.
21. Загальна характеристика ембріонального (або зародкового) періоду.
22. Загальна характеристика фетального (або плодового) періоду.
23. Детермінованість розвитку організму спадковими факторами та зовнішнім середовищем.
24. Порушення внутрішньоутробного розвитку та їх причини.
25. Розуміння пренатального скринінгу.
26. Хвороби матері, що мають найбільший негативний вплив на внутрішньоутробний розвиток.
27. Ставлення жінки до своєї майбутньої місії – бути матір'ю.
28. Розуміння постнатального періоду розвитку. Мікроперіоди постнатального розвитку.
29. Новоутворення періоду новонародженості. Значення первинного фізичного (тактильного) контакту дитини з матір'ю.
30. Провідне значення спілкування дитини з дорослим у другому мікроперіоді розвитку. Комплекс пожвавлення як засіб спілкування.
31. Розвиток тактильних та слухових відчуттів дитини.
32. Лінії розвитку дитини у третій мікроперіод розвитку.

33. Розвиток загальних рухів, дій з предметами і спілкування з дорослими як основні лінії розвитку у четвертий мікроперіод.
34. П'ятий мікроперіод розвитку як криза одного року.
35. Освоєнням дитиною вертикального положення.
36. Фізичні і психічні зміни в організмі дитини у період 2-го року життя.
37. Шостий і сьомий мікроперіоди як час інтенсивного розвитку новоутворень минулої кризи.
38. Розвиток активних рухів дитини. Самостійна ходьба як провідний вид рухів дитини 2-го року життя.
39. Розвиток розуміння мови і мовлення.
40. Зміна поведінки дитини і розвиток цілеспрямованості дій. Освоєння ігрової діяльності.
41. Розвиток активного мовлення дитини у сьомий мікроперіод.
42. Дорослий (вихователь) як керуючий самостійною діяльністю дітей. Напрямки освітньої роботи з дітьми другого року життя.
43. Третій рік життя як переломний у розвитку дитини. Поняття «криза трьох років».
44. Удосконалення сенсорної сфери дитини.
45. Інтенсивний особистий розвиток дитини, розвиток її самосвідомості упродовж третього року життя.
46. Специфічні негативні прояви, названі «семісузір'я симптомів» (термін Л.С. Виготського) у поведінці дітей 3-го року життя.
47. Базисні характеристики особистості дитини, що складаються до кінця періоду раннього дитинства.
48. Провідна діяльність дітей 3-го року життя – предметно-маніпулятивна гра.
49. Загальні завдання й правила виховання дітей 3-го року життя.
50. Підготовка дитини до вступу в ЗДО.
51. Наукові підходи до виховання дітей раннього віку в ЗДО різних типів.
52. Сучасні організаційні форми освіти дітей раннього віку.
53. Групи раннього віку в закладі дошкільної освіти (ЗДО). Специфіка організації їхньої діяльності.
54. Організація роботи в групах раннього віку в центрах розвитку дитини (ЦРД).
55. Особливості виховної роботи в дитячих будинках.
56. Раннє втручання як сімейноцентрована система допомоги дітям раннього віку із порушеннями розвитку.
57. Дидактико-методичне забезпечення розвитку й виховання дітей раннього віку.
58. Розвивальне середовище груп раннього віку.

VI. Шкала оцінювання Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

Таблиця 5

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
9-10 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його

	викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
7-8 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
5-6 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
3-4 бали	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання освітнього компонента, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1-2 бали	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Таблиця 6

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Не зараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Барвисте життя : хрестоматія для читання дітям дошкільного віку / упоряд. : Л. В. Лохвицька, Т. К. Андрющенко. Тернопіль : Мандрівець, 2014.
2. Березіна О. М., Гніровська О. З., Линник Т. А. «Грайлик». Програма з організації театралізованої діяльності в дошкільному навчальному закладі. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 56 с.
3. Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів: монографія / С. А. Васильєва, Н. В. Гавриш, В. В. Рагозіна. за наук. ред. Н. В. Гавриш. Кропивницький : ІМЕКС - ЛТД, 2021. 226 с.
4. Затія-дивоглядія : Як зробити ляльковий театр другом кожної дитини / авт.-упоряд. : О. О. Тимофєєва, О. В. Борисенко. Вид 2-ге, зі зм. та доп. Тернопіль : Мандрівець, 2014.
5. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей раннього віку «Соняшник». Тернопіль : Мандрівець, 2014. 88 с.
6. Концепція освіти дітей раннього і дошкільного віку. НАПН України. Київ : Ференець В. Б., 2020.
7. Кривоніс М. Л., Дроботій О. Л. Сенсорний розвиток дошкільників. Ранній вік. К. : Ранок, 2016. 192с.
8. Лохвицька Л. В. Програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку «Про себе треба знати, про себе треба дбати». Тернопіль : Мандрівець, 2014. 120 с.
9. Лохвицька Л. В., Андрющенко Т. К. Сім'я – берегиня здоров'я дитини : навчально-методичний посібник. Вид. 2-ге, допрац. і дооповн. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 248 с.
10. Майданник В. Г. Пропедевтична педіатрія. Вінниця : Нова книга, 2018.
11. Манько Н.В. Абілітаційна та корекційно-розвивальна робота з дітьми раннього віку із органічним пошкодженням ЦНС. *Педагогічні науки*. 2014. № LXV. С. 407-413.
12. Манько Н.В. Виявлення та прогнозування відхилень у психомоторному розвитку дітей на ранніх етапах життя. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія*. Ялта: КГУ, 2014. Том 5. Випуск 42. С. 81-87.
13. Народні перлини для маленької дитини / упор. О. Яловська. Тернопіль : Мандрівець, 2013. 408 с.
14. Панченко А. В., Корендо Р. Я., Сітова С. В. Інтегрований перспективно-календарний план. Ранній вік. Осінь К. : Ранок, 2019. 64 с.
15. Петриківський первоцвіт. Альбом майбутнього художника. 3-й рік життя / упор. : В. І. Купрієнко, Н. О. Міхіна, І. Б. Корінко та ін. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 16 с.
16. Піроженко Т. О., Ладивір С. О., Карабаєва І. І., Гурковська Т. Л. Розвивальні ігри та вправи для дітей третього-четвертого років життя. 2-ге вид., зі змін та доп. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 64 с.
17. Постанова Кабінету Міністрів України No545 «Про схвалення концепції ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів». *Права інвалідів в Україні*. К.: Сфера, 2002. С. 279-282.

18. Пренатальна і перинатальна педагогіка / авт.-упоряд. : Т. Назаренко, А. Грищенко, Т. Гурковська, О. Долинна та ін. Тернопіль : Мандрівець, 2013. 80 с.
19. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. І. Від народження до трьох років / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова [та ін.] ; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. 204 с.
20. Програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років «Оберіг». Тернопіль : Мандрівець, 2014. 160 с.
21. Психологічний портрет особистості дитини: вікові періоди : Аналітичні матеріали підготовлено С. Максименко, Т. Піроженко, Н. Пророк, М. Папуча. Київ : Людмила, 2021.
22. Рагозіна В. В. Раннє дитинство у світі. *Вісник Інституту розвитку дитини* : збірник наукових праць. Київ : Видавництво Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, 2015. Вип. 37. С. 83–95.
23. Ранній розвиток дитини – право кожного: зб. матеріалів Всеукраїнського форуму (м. Київ, 20 квітня 2019 р.) : Міністерство освіти і науки України, Національний еколого-натуралістичний центр. К. : НЕНЦ, 2019. 123 с.
24. Тимофєєва О. О. Затія-дивоглядія: Як зробити ляльковий театр другом кожної дитини / авт.-упор. : О. О. Тимофєєва, О. В. Борисенко. Вид. 2-ге, змін. та доповн. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 176 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://lib.iitta.gov.ua/view/divisions/ins=5Fspe=5Fped> / Електронна бібліотека Інституту спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка.
2. <http://osvita.ua> Освітній портал «Освіта.UA».
3. <http://znannya.info> Інформаційний портал «Знання».
4. Мартинчук О.В., Маруненко І.М., Луцько К.В. Спеціальна педагогіка: нав.посіб. для студентів вищ.навч.закладів. К.: Київ, ун-т ім. Бориса Гринченка, 2017. 364. с. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/23200/1/O_Martynchuk_I_Marunenko_K_Lutsko_O_Taran_T_Melnichenko_T_Yezhova_SP_KSPKIO_IL.pdf7
5. Миронова С.П. Психолого-педагогічний супровід розвитку дитини раннього віку з психофізичними вадами як умова профілактики дезадаптації : Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка. Київ. 2011 С. 316-321. URL : file:///C:/Users/VALENT~1/AppData/Local/Temp/znprk_sp_2011_16_45.pdf
6. Оцінка психомоторного розвитку дитини раннього віку. 17.01.2021. URL : <https://studfile.net/preview/1785074/>
7. Педагогічна допомога дитині раннього віку з особливостями психофізичного розвитку. *Психолог у дитячому садку*. 2013. URL : <https://www.pedrada.com.ua/article/47-pedagogichna-dopomoga-ditini-rannogo-viku-z-osoblivostjami-psikhofizichnogo-rozvitku>
8. Рагозіна В.В. Дитина раннього віку : особливості розвитку. Київ. URL : [file:///C:/Users/VALENT~1/AppData/Local/Temp/Tmpvd_2015_19\(2\)__18.pdf](file:///C:/Users/VALENT~1/AppData/Local/Temp/Tmpvd_2015_19(2)__18.pdf)

